

read **HUNGARY!**

MAGYARORSZÁGRÓL A NAGYVILÁGBAN

híres magyarok életútja

Olvasókönyv A2+ szinten

read HUNGARY!

MAGYARORSZÁGRÓL A NAGYVILÁGBAN

– híres magyarok életútja

A KIADVÁNY A MAGYAR-LENGYEL NEM-KORMÁNYZATI
EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

WĘGIERSKO-POLSKI
PROGRAM
WSPÓŁPRACY
POZARZĄDOWEJ

Szerkesztette:

Dr. Pelcz Katalin

A szövegeket és feladatokat írta:

Dr. Baumann Tímea

Korrektúra: Antal Zsófia

Grafikai terv, borítóterv és rajzok: Kopka Tomasz

Szedés és tördelés: Krusiewicz Lech

Fordítás:

Bata-Bocian Alexandra, Dr. Baumann Tímea

Szerzői jogok:

A kiadvány a Creative Commons Uznane autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0) licenz keretében érhető el. Egyes jogok a Fundacja Edu & More és Dr. Baumann Tímea számára fenntartva.

A kiadvány a "read.POLAND!, read.HUNGARY! - promotion of Hungarian and Polish languages through the development of free reader" program keretében, a Magyar-Lengyel Nem-Kormányzati Együttműködési Program támogatásával készült.

ISBN: 978-83-946684-1-9

Varsó 2017

KIADÓ:

Fundacja Edu & More
ul. Nowogrodzka 44/7
00-695 Warszawa
tel. 22 622 14 41
e-mail: biuro@efundacja.org
www.efundacja.org

PROJEKTPARTNER:

University of Pécs Medical School,
International Studies Center
7622 Pécs, Dohány str. 1-3.
tel. 0036 72 251 300
e-mail: pelcz.kata@pte.hu
www.isc.pte.hu

Tartalomjegyzék

1. Bartók Béla
– zeneszerző, zongoraművész, népzenekutató 4
2. Keleti Ágnes
– olimpiai és világbajnok tornász 8
3. Molnár Dánielné, Ilcsi néni
– kozmetikusmester, az Ilcsi Szépítő
Füvek Kft. alapítója 12
4. Antall József
– politikus, Magyarország első demokratikusan
megválasztott miniszterelnöke 16
5. Rofusz Ferenc
– Oscar-díjas magyar rajzfilmrendező 20
6. Barabási Albert-László
– fizikus, hálózatkutató 24
7. Hosszú Katinka
– úszónő, olimpiai bajnok, üzletasszony 28

A hangfelvétel az isc.pte.hu
honlapon érhető el.

BARTÓK Béla

zeneszerző, zongoraművész,
népzene kutató

(1881–1945)

Bartók Béla az egyik **legjelentősebb** huszadik századi **zeneszerző** volt. **Művészete nemcsak** a magyar zenetörténet, **hanem** az európai és az **egyetemes kultúra számára is** fontos.

Nagyszentmiklóson (ma Románia) született zeneszerető családban. Apja szívesen **hegedült, csellózott**. Édesanyja pedig tanító volt és kitűnő zongorista. Bartók Béla tőle kezdett el ötéves korában **zongorázni** tanulni. Első művét kilenc évesen írta, és tizenegy évesen mutatkozott be zenészerzőként és zongoristaként „A Duna folyása” **című művével**. Fiatal **tehetségként** a budapesti Zeneakadémián **tanult zongora és zenészerzés szakon**, és később a Zeneakadémia tanára lett. 1940-ben emigrálnia kellett az USA-ba, mert második felesége **zsidó** volt. Itt **hunyt el** 1945-ben.

Bartók Bélának **jelentős szerepe van** a magyar **népdalok gyűjtésében**. Ezt Kodály Zoltánnal együtt **végezte az 1900-as évek elején**. Fonográffal járták a falvakat, és közel 8000 **dallamot gyűjtöttek össze**. Először a magyar népzene, majd a **nemzetiségek** dalait is leírták. Mai **tudásunk a magyar népzenéről ebből a gyűjteményből származik**. Bartók Bélát különösen a román népzene inspirálta.

Zeneszerzői munkássága is kiemelkedő, bár saját korában kevésbé ismerték el, és ma is meg kell tanulni érteni művészetét. Fia, Bartók Péter **idézte**

apja szavait: „(...) az élet csúnya! És a zenének ezt kell tükröznie.” Híres és egyetlen **operája** a „Kékszakállú herceg vára”, melyet több nyelven bemutattak már, például 2012-ben Japánban is. Állandóan **repertoáron van** a miskolci Bartók Plusz Operafesztiválon is. További két **színpadi műve** a „Fából faragott királyfi” és a „Csodálatos mandarin”. Emellett sok zongoradarabot írt, sokat együtt **adott elő** második feleségével, a zongorista Pásztory Dittával.

FELADATOK

I. Kösse össze a megfelelő szavakat!

A

színpadi
jelentős
zeneszerzői
összegyűjti
kiemelkedő munkát
apja szavait
zeneszerzés
az 1900-as évek

1
2
3
4
5
6
7
8

B

a mű
b elején
c munkásság
d szakon tanul
e a népdalokat
f végez
g idézi
h zeneszerző

II. Egészítse ki a mondatokat!

1. Bartók Béla apja
a) iskolaigazgató volt.
b) hegedűművész volt.
c) zongoratanár volt.
2. Bartók Béla családja
a) kedvelte a zenét.
b) zeneszerző család volt.
c) Romániában élt.
3. Bartók Béla a Zeneakadémián
a) adott koncerteket.
b) szerzett diplomát.
c) tehetségeket segített.
4. Bartók Béla a népdalokat
a) csak magyar falvakban gyűjtötte.
b) egy munkatársával együtt írta le.
c) egy fonográfra énekelte fel.
5. Zeneszerzőként
a) több operát is írt.
b) azonnal sikeres volt.
c) jelentős munkássága volt.

MEGOLDÓKULCS

I. 1-a, 2-h, 3-c, 4-e, 5-f, 6-g, 7-d, 8-b
II. 1-a, 2-a, 3-b, 4-b, 5-c

Szószedet

... című műve – *jego utwór pod tytułem ..., his/her work with the title...*

... szakon tanul – *uczyć się na wydziale ..., to study the subject...*

az 1900-as évek elején – *na początku XX wieku, the early 1900s*

csellózik – *grać na wiolonczeli, to play the cello*

dallam – *melodia, melody*

egyetemes kultúra – *kultura powszechna, universal culture*

elhunyt – *zmarł, departed*

előad valamit – *przedstawić/zaprezentować coś, to perform*

gyűjtemény – *zbiór, kolekcja, collection*

hegedül – *grać na skrzypcach, to play the violin*

idéz valakit – *cytować kogoś, to quote sb*

jelentős – *znaczący, important, relevant*

kiemelkedő – *wybitny, significant, prominent*

kitűnő – *doskonały, excellent*

munkát végez – *wykonywać pracę, to do a job*

művészet – *sztuka, art*

nemcsak ..., hanem ... is – *nie tylko ..., lecz także ..., not only... but also...*

nemzetiség – *narodowość, nationality*

összegyűjt valamit – *zebrać coś, to collect sth*

repertoáron van – *jest w repertuarze, to be on repertoire*

származik valamiből/valahonnan – *pochodzić z, to originate from*

színpadi mű – *dzieło sceniczne, play*

tehetség – *talent, talent*

tudás valamiről – *wiedza o czymś, knowledge about sth*

valami számára – *dla czegoś, for sth*

zeneszerző – *kompozytor, composer*

zeneszerzői munkásság – *twórczość kompozytorska, composer's work*

zongorázik – *grać na fortepianie, to play the piano*

zongorista – *pianista/pianistka, pianist*

zsidó – *Żyd/Żydówka, Jew*

KELETI Ágnes

olimpiai és világbajnok tornász

(született: Budapest, 1921)

Keleti Ágnes a magyar tornasport **legeredményesebb versenyzője, 46 alkalommal nyert magyar bajnokságot**, öt olimpiai aranyérme van. **Közelíti a százéves kort**, ő a legidősebb élő magyar olimpiai **bajnok**, és még mindig meg tudja csinálni a **spárgát**.

Klein Ágnes néven született zsidó családban második lánygyermekként. Édesapja fiút akart, ezért fiúként nevelte: úszott, **evezett, pingpongozott, síelt és hegyet mászott**. „Én lettem az apám fia, inkább fiú voltam, mint lány” - mondta egy interjújában.¹

Csellista akart lenni, mert nagyon szeretete a zenét. Viszont szívesen **tornázott** is, és **tehetségesnek találták**. 1940-ben a Nemzeti Torna Egylet **tagja** lett, de a zsidótörvények miatt nem **versenyezhetett**. **Megmenekült a deportálás elől**, de édesapja egy koncentrációs táborban halt meg.

Első olimpiai aranyérmét 1952-ben, Helsinkiben nyerte. Majd 1956-ban Melbourne-ben három **egyéni** aranyérmet

szerzett, egyet pedig **csapatban**. Erre a **legbüszkébb**: a csapat Bartók Béla Román táncok darabjára táncolt. „Kitaláltuk, hogy **a szalagjainkat befestjük nemzeti színűre**, így is **rokonszenvezve a forradalmárokkal**.”² A **gyakorlat** nagyon tetszett mindenkinek: Fülöp angol herceg **visszatapsolta** a tornászokat és még egyszer bemutatták gyakorlatukat.

Keleti Ágnes nem az aranyérmek érdekelték, hanem annak örült, hogy sportolóként utazhat a kommunista Magyarországról. A melbourne-i olimpia **lehetőséget adott neki az emigrációra**. Mint sok más sportoló, **ő sem tért vissza Magyarországra**, ahol közben **a forradalom megbukott**. Először

Ausztráliában, majd Izraelben élt, ahol főiskolai tanár és **edző** volt. Izraelben **megteremtette a nemzeti tornasportot**. Nyugdíjasként jelenleg is Izraelben él, de minden évben **több hónapot tölt Magyarországon**.

---

¹ Forrás: Origo Sport, ©Kakas Péter, 2017

² Forrás: Index, ©Ághassy Attila, 2005

FELADATOK

I. Egészítse ki a mondatokat a szöveg alapján!

1. Keleti Ágnes
  - a) olimpiai és világbajnok.
  - b) most is edzőként dolgozik.
  - c) ötszörös világbajnok.
2. A tornásznő
  - a) száz éves.
  - b) ma is spárgázik.
  - c) sokat pingpongozik.
3. Keleti Ágnes édesapja
  - a) megmenekült a deportálás elől.
  - b) boldog volt, hogy két lánya van.
  - c) családi neve Klein volt.
4. Keleti Ágnes csellista akart lenni,
  - a) de szívesen sportolt is.
  - b) de nem volt tehetséges.
  - c) de az apja azt akarta, hogy sportoló legyen.
5. Az 1956-os olimpia legnagyobb sikere
  - a) Keleti Ágnes három egyéni aranyérme volt.
  - b) Bartók Béla darabja volt.
  - c) a tornászcsapat produkciója volt.
6. Az emigrációt
  - a) csak Keleti Ágnes választotta.
  - b) több magyar sportoló is megtette.
  - c) Izraelben kezdte.

II. Kösse össze a kifejezéseket!

A

megmenekül
több hónapot
lehetőséget
Ágnest tehetségesnek
a tornászok rokonszenveztek
a forradalom
megteremtette

1
2
3
4
5
6
7

B

a adott neki az emigrációra
b a nemzeti tornasportot
c tölt Magyarországon
d a forradalmárokkal
e a deportálás elől
f megbukott
g találták

MEGOLDÓKULCS

I. 1-a, 2-b, 3-c, 4-, 5-c, 6-b
II. 1-e, 2-c, 3-a, 4-g, 5-d, 6-f, 7-b

Szószedet

(46) alkalommal – (46) razy, on (46) occasion

... néven született – urodziła się jako ..., to be born as ...

aranyérem – złoty medal, gold medal

bajnok – mistrz(yni), champion

bajnokságot nyer – wygrać mistrzostwo, to win a championship

befest valamit valamilyen színűre – pomalować coś na jakiś kolor, to color

büszke – dumny, proud

csapat – drużyna, team

csellista – wiolonczelista, cellist

edző – trener, trainer

egyéni – indywidualny, individual

eredményes – odnosząca sukcesy, successful

evez – uprawiać wioślarstwo, to paddle

forradalmár – rewolucjonista, revolutionist

forradalom – rewolucja, revolution

gyakorlat – ćwiczenie, układ, practise

hegyet mászik – wspinać się, to climb a mountain

időt tölt valahol – spędzać gdzieś czas, to spend time somewhere

közelíti a százéves kort – zbliżać się do wieku stu lat,

to draw near to age hundred

lehetőséget ad valakinek valamire – dać komuś możliwość na coś,

to give sb opportunity to do sth

megbukik a forradalom – rewolucja upadła, the revolution fails

megmenekül valami elől – ocaleć, uratować się przed czymś, to escape

megteremt valamit – stworzyć coś, to create sth

nyugdíjas – emeryt(ka), retired

pingpongozik – grać w ping-ponga, to play ping-pong

rokonszenvez valakivel – sympatyzować z kimś, to sympathize with sb

spárga – szpagat, side split

szalag – wstążka, ribbon

tag – członek, member

tehetségesnek talál valakit – uznać kogoś za utalentowanego,

to deem sb as talented

tornázik – uprawiać gimnastykę, to do exercises

versenyez – występować w zawodach, to compete

versenyző – zawodnik, competitor

visszatapsol valakit – wywołać kogoś oklaskami na bis,

to applaud sb back to stage

visszatér valahova – wrócić gdzieś, to get back somewhere

MOLNÁR Dánielné, Ilcsi néni

kozmetikusmester, az Ilcsi Szépítő Füvek Kft. alapítója

(1926–2013)

„Egy jó kozmetikusnak meg kell tanulni
bőrül.” - Ez volt Ilcsi néninek, Magyarország
legismertebb kozmetikusmesterének az egyik
híres **mondása**.

Molnár Dánielné, Ilcsi néni **tudását** a **gyógynövényekről**
egy kis faluban, a Nógrád megyei Nagykökényesen **szerelte
meg** a falusi öregektől. **Dédnagymamája „füvesasszony”** volt,
vagyis gyógynövényekkel gyógyította a betegeket. Ilcsi néni
kozmetikus lett, és 1958-ben kezdte készíteni natúrkozmetiku-
mait. Fiával, Molnár Ferencsel először csak hétvégén **gyűjtöt-
ték** együtt a gyógynövényeket **vidéken**, majd
1984-ben **megalapították cégüket**, az Ilcsi
Szépítő Füvek Kft-t.

Amikor a cég indult, még ők voltak egye-

dül, akik csak **természetes alapanyagokat** használtak
a kozmetikumokhoz. Ma már **divatosak lettek** a natúr-
kozmetikumok, de az Ilcsi termékek **minősége** még most
is a legjobb, mert **100 %-ban (százalékban) tartalmazzák
a növényeket**. A cég **a gyógynövényeket** saját biokertjében
termeszti, és **kézzel szedi**. Így ezek a kozmetikumok **kézmű-
ves termékek**, bár a gyárban már **korszerű gépeket** használ-
nak. Nem csoda, hogy külföldön is gyorsan népszerűek lettek, és
ma már a világ több mint 40 országában használják őket.

A kozmetikumoknak nem angol, hanem magyar fantáziánévük van. Ilyen például az **„Esemény előtti pakolás”**. Ez a maszk paprikát tartalmaz, és megszépíti az arcot egy ünnep előtt. A termékeket nem lehet drogériákban vásárolni, hanem csak kozmetikustól. A kozmetikusnak **diagnosztizálni kell a bőrt**, aztán tud ajánlani megfelelő terméket. A cég ezért nemcsak kozmetikumokat készít, hanem kozmetikusokat is tanít. Ilcsi néni **haláláig tanította** a diagnosztikát.

Molnár Dánielnét 1999. augusztus 20-án a **Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjével tüntették ki**. Ő az **egyetlen** kozmetikus, aki ilyen magas kitüntetést kapott.

FELADATOK

I. Egészítse ki a mondatokat a hiányzó szavakkal!

dédnagymamám, gyógynövények, gyűjtöttünk, készített, minősége, termesztünk, kézműves, tartalmaz, kitüntetés

- a) A nagymamám anyukája a _____.
- b) A miniszter egy _____ adott át a kiváló tudósnek.
- c) Az erdőben sok gombát _____.
- d) Ilcsi néni natúrkozmetikumokat _____.
- e) A biokertben aloe verát is _____.
- f) A kamilla, a csipkebogyó, a zsálya, a menta kiváló _____ Magyarországon.
- g) A termék _____ nagyon jó, hatékonyan fiatalítja a bőrt.
- h) Ez a krém paprikát _____.
- i) A krémet kézzel készítik, ezért ez egy _____ termék.

II. Igaz (I) vagy hamis (H)? Jelölje meg!

I H

- a) Ilcsi néni már meghalt.
- b) Ilcsi néni dédnagymamája is készített natúrkozmetikumokat.
- c) Molnár Ferenc is a cégnél dolgozik.
- d) Jelenleg csak az Ilcsi Szépítő Füvek Kft. gyárt natúrkozmetikumokat.
- e) A termékeket kézzel készítik.
- f) Az „Esemény előtti pakolás”-t ajánlhatjuk egy esküvő előtt.
- g) Magyarországon csak egy kozmetikusnak van állami kitüntetése.

MEGOLDÓKULCS

l. a) nagymamám, b) kitüntetés, c) gyűjtöttünk, d) készített, e) termesztünk, f) gyógynövények, g) minősége, h) tartalmaz, i) kézműves
ll. a-l, b-H, c-l, d-H, e-H, f-l, g-l

Szószedet

... %-ban tartalmaz valamit – zawierać coś w ... %,

it contains in (...) percent

bőr – skóra, skin

dédnagy mama – prababcia, great-grandmother

diagnosztizál valamit – zdiagnozować coś, to diagnose sth

divatos lesz – stawać się modnym, to become fashionable

egyetlen – jedyna, the only one

esemény – wydarzenie, occasion

füvesasszony – zielarka, specialist of herbs

gyógynövény – roślina lecznicza, zioło, herb

gyűjt valamit – zbierać coś, to collect sth

haláláig tanít – uczyć do samej śmierci, to teach till his/her death

kézműves termék – produkt robiony ręcznie, handmade product

kézzel szed valamit – zbierać coś ręcznie, to pick sth with hands

kitüntet valakit valamivel – wyróżnić / uhonorować kogoś czymś,
to honour sb with sth

korszerű gép – współczesna maszyna, modern engine

Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje – Krzyż Kawalerski Orderu
Republiki Węgierskiej, The Little Cross of the Order of Hungarian Republic

megalapít egy céget – założyć firmę, to found a company

megszépíti az arcot – upiększa twarz, it makes the face pretty

megszerzi a tudást valamiről – zdobyć wiedzę na jakiś temat,
to gain knowledge on any topic

mondás – powiedzenie, saying

növényt termeszt – hodować rośliny, to grow a plant

pakolás – maseczka, mask

természetes alapanyag – naturalne składniki, natural ingredients

vidéken – na prowincji, in the country

ANTALL József

*politikus, Magyarország első demokrá-
tikusan megválasztott miniszterelnöke*

(1932–1993)

Antall József már 16 évesen **politikusnak készült**, és **munkája gyümölcseként** 1990-ben ő lett az első **miniszterelnöke** a Magyar **Köztársaságnak**. **Politikusi pályáját** édesapja **határozta meg**, aki **fontosnak tartotta** a demokráciát, a **nemzeti érzelmet**, a **keresztény erkölcsöt**.

A legkeményebb kommunista időkben volt egyetemi hallgató magyar és történelem szakon. Az 1956-os **forradalom** idején az Eötvös József Gimnázium történelemtanára volt. 1956. október 23-án óráját így kezdte: „Uraim, **bekerültünk a történelembe**.” Ezután diákjait elvitte a **tüntetésekre**. A forradalom **bukása** után elküldték a gimnáziumból, de diákjai nagyon szerették, így a **ballagáskor** külön titkos **tablót** készítettek, amin csak ő és az osztály tagjai láthatók. **Hiába tiltották el a pedagógusi munkától, kutatóként**, orvostörténészként is **elismert** lett, és végül ő lett az Orvostörténeti Múzeum **igazgatója**.

A magyar **rendszerváltozás** (1989-1990) időszakában egyik **alapítója** lett egy új, konzervatív, **jobbközép pártnak** a Magyar

Demokrata Fórumnak (MDF) 1988-ban. **Részt vett** az Ellenzéki **Kerekasztal** beszélgetéseken is 1988-tól, ami a rendszerváltozást **készítette elő**. Miután 1990-ben az MDF **megnyerte az első demokratikus választásokat**, ő lett az új Magyar Köztársaság első miniszterelnöke, és ő **vitte végig a rendszerváltozás folyamatát. Miniszterelnöksége alatt** Magyarország kilépett a **Varsói Szerződésből**, az utolsó szovjet katona is elhagyta Magyarországot és ő volt az első miniszterelnök, aki foglalkozott a **határon túli magyarokkal** is. Ahogy 1990-ben **megfogalmazta:** „(...) **lélekben, érzésben** 15 millió magyar miniszterelnöke kívánok lenni.” Sajnos politikai munkássága betegségével **félbeszakadt**, 1993-ban még miniszterelnökként **elhunyt**.

FELADATOK

I. Válaszoljon a kérdésekre röviden!

- a) Minek készült Antall József fiatalon?
- b) Mire tanította édesapja?
- c) Mikor volt egyetemista?
- d) Hol dolgozott 1956-ban?
- e) Mi volt a foglalkozása az 1960-as években?
- f) Mit alapított 1988-ban?
- g) Miért nem folytatta politikusi karrierjét?

II. Egészítse ki a szöveget a megfelelő szavakkal!

miniszterelnök, jobbközép párt, Varsói Szerződésből, határon túli magyarok, politikai pályáját, rendszerváltozás, forradalomban

Antall József az első demokratikusan megválasztott _____ volt. _____ meghatározta édesapja példája. Az 1956-os _____ is részt vett, majd a _____ fontos politikus lett 1989-ben. Egy _____, az MDF egyik alapítója volt. Miniszterelnöksége alatt Magyarország kilépett a _____. Foglalkozott a _____ problémájával is.

MEGOLDÓKULCS

- I. a) Politikusnak. b) Demokráciáért, nemzeti érzelmekre, keresztény erkölcsre. c) A legkeményebb kommunista időkben. / Az 1950-es években. d) Az Eötvös József Gimnáziumban. e) Kutató, orvos-történész. f) Pártot. / Az MDF-et. g) Mert beteg lett. / Mert elhunyt. / Mert meghalt.
- II. A szavak helyes sorrendje a szövegben: politikai pályáját, forradalomban, rendszerváltozás, jobbközép párt, Varsói Szerződésből, határon túli magyarok

Szószedet

a munka gyümölcse – *owoc pracy, the fruit of work*

alapító – *założyciel, foundress, establisher*

ballagás – *pożegnanie ze szkołą, graduating ceremony*

bekerül a történelembe – *stać się częścią historii, will go down in history*

elhuny valaki – *zmarł ktoś, departed*

elismert – *uznany, current, approved*

előkészít valamit – *przygotować coś, to prepare sth*

eltilt valakit valamitől – *zakazywać coś komuś, to forbid sb from doing sth*

érzés – *uczucie, feeling*

félbeszakad valami – *coś zostaje przerwane, sth is interrupted*

fontosnak tart valamit – *uznać coś za ważne, to consider sth as important*

forradalom – *rewolucja, revolution*

határon túli magyarok – *Węgrzy mieszkający poza granicami kraju, Hungarian diaspora*

hiába – *chociaż, in vain*

igazgató – *dyrektor, director*

jobbközép párt – *partia centroprawicowa, centre-right party*

kerekasztal – *okrągły stół, round table*

keresztény erkölcs – *moralność chrześcijańska, Christian morality*

köztársaság – *republika, republic*

kutató – *badacz, researcher*

lélek – *duch, dusza, soul*

megfogalmaz valamit – *sformułować coś, to formulate sth*

meghatároz valamit – *określić coś, to define sth*

megnyeri a választásokat – *wygrać wybory, to win the elections*

miniszterelnök – *premier, prime minister*

miniszterelnöksége alatt – *w czasach, kiedy był premierem, during his/her prime ministership*

nemzeti érzelem – *uczucia narodowe, national feeling*

politikusi pálya – *kariera polityczna, political career*

politikusnak készül – *przygotowuje się do kariery polityka, preparing for a career in politics*

rendszerváltozás – *zmiana ustroju, regime change*

részt vesz valamin – *brać udział w czymś, to take part in sth*

tüntetés – *demonstracja, demonstration*

Varsói Szerződés – *Układ Warszawski, Warsaw Pact*

ROFUSZ Ferenc

Oscar-díjas magyar rajzfilmrendező

(született: Budapest, 1946)

Rofusz Ferenc **gyermekkorától** filmezéssel akart **foglalkozni**. Nem volt lehetősége filmstúdiókban dolgozni, viszont a **rajzfilmkészítésben lehetőséget kapott**. Felvették a Pannónia Filmstúdióhoz **rajzoló**nak. A híres **rendezővel**, Jankovics Marcellel dolgozhatott együtt és **az évek során** egyre komolyabb munkákat kapott, és önálló rendező lett.

1976 és 1980 között készítette háromperces **rövidfilmjét** „A légy” címmel. A film egy légy történetét mutatja be, aki egy őszi napon berepül egy nagy kertben álló házba. A légy ezen az idegen helyen **menekül az ember elől**, aki **légycsapóval** próbálja **lecsapni**. **Az életéért küzd**. A néhány perces történet alatt a film nézője **légy szemével látja a világot**, egészen addig, amíg végül a ház lakója **agyon nem csapja**. Ekkor a légy **zűmmögése hirtelen megszűnik**. A film végén egy **rovargyűjteményt** látunk a **tűkre felszúrt áldozatokkal**.

A rövidfilm a nagyon munkaigényes háttéranimáció technikát használta. Rofusz a filmhez 3600 rajzot készített fekete zsír-ceruzával. A hangokat is **saját kezűleg**

készítették. A legnehezebb volt megfelelő légyhangot produkálni. Végül a **filmzörejező** Langler Ede imitálta szájával a légy zümmögését.

A légy 1981-ben **Oscar-díjat nyert**. Ez volt egyben az első Oscar-díj **botrány** is. Rofusz Ferenc nem kapott útlevelet, ezért nem utazhatott ki a gálára. Dósai István, a Hungarofilm vezérigazgatója vette át a díjat **engedély nélkül**. Az Oscar-szobrot az amerikai rendőrség vette vissza Dósai Istvántól. Rofusz Ferenc néhány hónap múlva vehette át a díjat Los Angelesben.

Rofusz híres rövidfilmjei még a Holtpont és a Gravitáció, melyeket szintén a Pannónia Filmstúdiónál készített. 1988-ban Kanadába költözött, ahol rajzfilm- és reklám-filmkészítéssel foglalkozik.

Ma már önálló stúdiója van, mindkét fia háromdimenziós animátor lett.

FELADATOK

I. Igaz (I) vagy hamis (H)? Jelölje meg!

I H

- a) Rofusz Ferenc már akkor is rajzfilmeket akart rajzolni, amikor gyerekek volt.
- b) Rofusz Ferenc rendezőnek tanult.
- c) A légy meghalt a filmben.
- d) A légy című film több éven keresztül készült.
- e) A légy című filmben egy igazi légy zümmögését halljuk.
- f) Rofusz Ferenc megkérte Dósai Istvánt, hogy vegye át a díjat.
- g) Rofusz Ferenc csak rövidfilmeket készített.

II. Kösse össze a megfelelő szavakat!

A

gyermekkora
az életéért
saját
a légy szemével
tűre felszúrt
munkaigényes
menekül
lehetőséget

1
2
3
4
5
6
7
8

a
b
c
d
e
f
g
h

B

óta
kezűleg
az ember elől
kap
áldozat
küzd
animáció
látja a világot

MEGOLDÓKULCS

II. 1-a, 2-f, 3-b, 4-h, 5-e, 6-g, 7-c, 8-d
I. a-H, b-H, c-I, d-I, e-H, f-H, g-H

Szószedet

agyoncsap valakit – *zatluc kogoś*, to swat sb
az életéért küzd – *walczyć o życie*, to fight for dear life
az évek során – *przez lata*, over the years
botrány – *aféra*, scandal
díjat nyer – *wygrać nagrodę*, to win a prize
engedély nélkül – *bez pozwolenia*, without permission
filmzörejező – *dźwiękowiec*, sound effect constructor
foglalkozik valamivel – *zajmować się czymś*, to be engaged in sth
gyermekkorától – *od dzieciństwa*, since his/her childhood
hirtelen – *nagle*, suddenly
lecsap valamit – *zatluc coś*, to smite sth
légycsapó – *łapka na muchy*, fly-swatter
lehetőséget kap – *otrzymać możliwość*, to give opportunity
megszűnik valami – *coś zanika*, sth is ceasing
menekül valaki elől – *uciekać przed kimś*, to escape from sb
munkaigényes – *pracochłonny*, labour-intensive
rajzfilmkészítés – *produkcja filmów rysunkowych/animowanych*, making an animation
rajzoló – *rysownik*, drawer, designer
rendező – *reżyser*, director, filmmaker
rovargyűjtemény – *kolekcja owadów*, insect collection
rövidfilm – *film krótkometrażowy*, short film
saját kezűleg – *własnoręcznie*, with own hands
tűre felszúrt áldozat – *ofiara nabita na szpilkę*, victim pricked on needle
valakinek a szemével látja a világot – *widzieć świat czyimiś oczami*, to see the world with his/her eyes
zűmmögés – *bzyczenie*, humming

BARABÁSI Albert-László

fizikus, hálózatkutató

(született: Karcfalva, 1967)

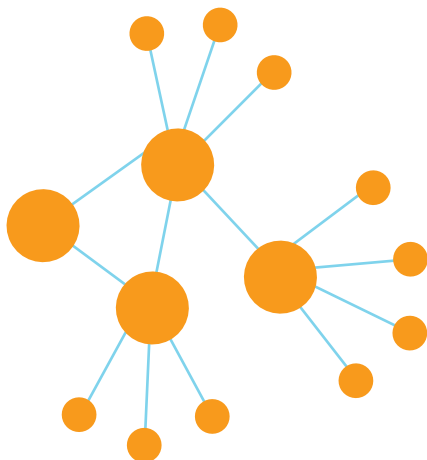

Hallott már a hatlépcsnyi **távolság elméletéről**? Az elmélet szerint a Földön bárki **kapcsolatba hozható** bárkivel öt egymást ismerő emberen keresztül. Ez egy kapcsolathálózat, és tulajdonképpen ezzel foglalkozik Barabási Albert-László is.

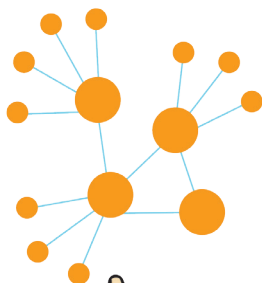
Az **erdélyi származású** magyar fizikus amerikai egyetemeken dolgozik. Munkáját az IBM-nél kezdte, és itt **került kapcsolatba a hálózatkutatással**. Ez lett a **kutatási területe** is. 2007-ig az Indiana állambeli Notre Dame Egyetem professzora volt. Jelenleg amerikai munkahelyei a bostoni Northeastern Egyetem és a Harvard.

Ismert tudós lett, amikor 2002-ben **megjelent** „Behálózva – a hálózatok új tudománya” című könyve. A könyv bemutatja a Barabási-Albert-modellt, amely a komplex hálózatok (gráfok) fejlődésének modellje. Barabási **bebizonyította**, hogy a hálózatok

többsége nem **véletlenszerű**. Nagyon bonyolult matematikai **összefüggések** vannak bennük. Barabási kimutatta, hogy ezekben a hálózatokban több **csomópont** található. Elég, ha néhány csomópontot kiveszünk, és a hálózat **meggyengül**, vagy **szétesik**.

Második könyve, a „Villanások – a jövő kiszámítható” 2010-ben jelent meg. Ebben arról írt, hogy mindennapjainkban vannak sűrű időszakok (**villanások**). Ez alapján meg lehet mondani előre, mit és mikor fog tenni egy ember.

Barabási modelljének több **praktikus haszna** van a szociológiában, de a természettudományokban is. A legfontosabb, hogy meg lehet érteni vele nagy összefüggéseket az emberi világban, legyenek azok az üzleti élet hálózatai, az internetes kapcsolatok vagy éppen a terrorizmus. De például Barabási legújabb kutatásait az orvostudományban használja fel: a betegségeket hálózati modellben próbálja megérteni.

Barabási Albert-László 2014-ben Prima Primissima-díjat kapott **tudományos munkásságáért**.

FELADATOK

1. Mi Barabási Albert-László foglalkozása?
a) Hálózatkutató.
b) Atomfizikus.
c) Orvos.
2. Mit mond a hatlépésnyi távolság elmélete?
a) Azt, hogy mindenki mindenkit ismer.
b) Azt, hogy mindenkinek van öt közös barátja.
c) Azt, hogy mindenkihez el lehet jutni öt kapcsolódási ponton keresztül.
3. Hol született Barabási Albert-László?
a) Romániában.
b) Magyarországon.
c) Amerikában.
4. Mit mutat be a Barabási-Albert-modell?
a) Azt, hogy a hálózatok véletlenül alakulnak.
b) Azt, hogy a hálózatokban vannak csomópontok.
c) Azt, hogy a hálózatok csomópontok nélkül is tovább működnek.
5. Miről szól a Villanások című könyve?
a) A mindennapi tevékenységek szabályosságairól.
b) Arról, hogy a mindennapokból hiányzik a rutin.
c) Arról, hogyan lehet megmutatni, mit csinált tegnap egy ember.
6. Mi érdekli most Barabásit?
a) A terrorizmus hálózati vizsgálata.
b) A szociológiai összefüggések keresése.
c) Az orvostudományban használható hálózatok.

II. Írja be az ígét a megfelelő mondatba!

hallott, került, meggyengült, bebizonyította, jelent meg, foglalkozik

1. _____ már a hatlépésnyi távolság elméletéről?
2. Ha kivesznek egy csomópontot egy hálózatból, akkor a hálózat _____.
3. Barabási Albert-Lászlónak új könyve _____.
4. Barabási az IBM-nél kapcsolatba _____ a hálózatkutatással.
5. Barabási _____, hogy a hálózatok működése nem véletlenszerű.
6. Barabási Albert-László hálózatelmélettel _____.

MEGOLDÓKULCS

1. 1-a, 2-c, 3-a, 4-b, 5-a, 6-c
II. 1. hallott, 2. meggyengült, 3. jelent meg,
4. került, 5. bebizonyította, 6. foglalkozik.

Szószedet

csomópont – *punkt styczny, węzeł, node*

elmélet – *teoria, theory*

Erdély – *Siedmiogród, Transylvania*

erdélyi származású – *pochodzący z Siedmiogrodu, origin of Transylvania*

hálózatkutatás – *badanie sieci, research of network theory*

jelenleg – *obecnie, at present*

kapcsolatba hoz valakit valakivel – *powiązać kogoś z kimś, to bring in connection with sb/sth*

kapcsolatba kerül valamivel/valakivel – *nawiązać kontakt z czymś/kimś, to get in touch with sb/sth*

kutatói terület – *obszar badań, research field*

meggyengül valami – *pojawia się coś, sth appears*

megjelenik valami – *słabnie coś, sth fades*

összefüggés – *związek, powiązanie, connection*

praktikus haszon – *praktyczny zysk, practical benefit*

szétesik valami – *rozpada się coś, to fall apart*

távolság – *odległość, distance*

tudományos munkásság – *działalność naukowa, academic work*

véletlenszerű – *przypadkowe, random*

villanás – *rozblýski, flash*

HOSSZÚ Katinka

úszónő, olimpiai bajnok, üzletasszony

(született: Pécs, 1989)

A magyarok az **olimpiai játékokon** mindig sikeresek voltak a vízisportokban, így az úszásban is. Hajós Alfréd, Egerszegi Krisztina, Darnyi Tamás, Risztov Éva – csak néhány magyar olimpiai **úszóbajnok**. 2016-ban pedig Hosszú Katinka lett a leghíresebb magyar úszónő, **hiszen** a Rio de Janeiróban **megrendezett** XXXI. nyári olimpiai játékokon 3 arany- és 1 ezüstérmet **nyert**. Így az olimpia **legeredményesebb** úszója volt. A FINA 2016-ban „Az év úszónőjének” választotta.

Hosszú Katinka karrierjében azonban voltak megállók. Nagypapájával kezdett el úszni, aki edző volt. Tíz évesen egy interjúban már **kijelentette, hogy** ő olimpiai bajnok lesz. De ez sem az athéni, sem a pekingi, sem a londoni olimpián nem sikerült. A riói olimpiára kellett várni, és Katinka megmutatta, mit tud.

Hogyan csinálta? Katinka **életében egy nagy változás történt**: 18 évesen Los Angelesbe költözött és ott **járt egyetemre pszichológia szakra**. Természetesen **edzett** is, és így ismerkedett meg férjével, Shane Tusup-pal. Shane Tusup lett

Katinka edzője. Visszaköltöztek Katinka **hazájába, felépítettek egy edzéstervet**, amivel Katinka **gyorsan fejlődött**, és 2016-ban a **csúcsra jutott**.

Katinka nemcsak úszó, hanem sikeres üzletasszony is. **Beceneve** Iron Lady, és ez ma már egy brand is. Katinka és férje **úszóiskolát alapított, sporttermékeket árul, edzésre motivál. Sőt**, még egy **képregényük** is van, aminek **főszereplője** természetesen az Iron Lady.

Még a tudomány is **odafigyel rájuk**: Eli Finkel, a Northwest University tanára Katinka és Shane **példáján keresztül mutatja be** új házassági

modelljét. Ezt **„Mindent vagy semmit**

házasság”-nak nevezi. A tudós szerint az az ideális modern házasság, amelyben a pároknak **egy nagy közös céljuk van**. Ilyen Katinka és Shane

házassága is. Közös céljuk

a **siker** az úszásban és az üzleti életben.

FELADATOK

I. Húzza alá a helyes választ!

1. Ki nem magyar úszó?
a) Risztov Éva
b) Eli Finkel
c) Darnyi Tamás
2. Melyik olimpián nyert aranyérmet Hosszú Katinka?
a) A riói olimpián.
b) A pekingi olimpián.
c) A londoni olimpián.
3. Kivel edz ma Katinka?
a) Senkivel, egyedül edz.
b) A nagypapájával.
c) A férjével.
4. Mikor lett Katinka igazán sikeres az úszásban?
a) Amikor Los Angelesben kezdett egyetemre járni.
b) Amikor újra Magyarországra költözött, és új edzést próbált ki.
c) Amikor férjhez ment Shane Tusuphoz.

II. Párosítsa a szavakat és a definíciókat!

A

olimpiai játék	1
bajnok	2
érem	3
edz	4
fejlődik	5
csúcs	6
képregény	7

B

a	Sportverseny négy évente.
b	Sokat sportol, amitől fejlődik a teste.
c	Első egy sportversenyen.
d	Olyan magazin, amelyben képeken látható a történet.
e	Valaminek a teteje, a maximum.
f	Egyre jobb lesz.
g	Egy díj egy versenyen: van arany, ezüst és bronz.

MEGOLDÓKULCS

I. 1-b, 2-a, 3-c, 4-b
II. 2-c, 3-g, 4-b, 5-f, 6-e, 7-d

Szószedet

becenév – *pseudonim, nickname*

bemutat valamit valakinek a példáján keresztül – *przedstawiać coś na czyimś przykładzie, to show sth through the example of sb*

csúcsra jut – *dostać się na szczyt, to reach the top*

edz – *trenować, to train*

edzésre motivál – *motywuje do treningu, to motivate for training*

edző – *trener, trainer*

egy közös céljuk van – *majq wspólny cel, they have a common goal*

egy nagy változás történt az életében – *nastąpiła wielka zmiana w jej życiu, a big change happened in his/her life*

eredményes – *odnosząca sukcesy, efficient*

érmét nyer – *zdobyc medal, to win a medal*

felépít egy edzéstervet – *zbudować plan treningowy, to construct a plan of training*

gyorsan fejlődik – *szybko się rozwijać, to develop quickly*

haza – *ojczyzna, homeland*

házasság – *małżeństwo, marriage*

hiszen – *bowiem, for, since*

iskolát alapít – *założyć szkołę, to found a school*

képregény – *komiks, comics*

kijelenti, hogy – *oświadczyć, że, to declare that*

megrendez valamit – *zorganizować coś, to arrange sth*

odafigygel valamire/valakire – *zwracać uwagę na coś/kogoś, to take care of sth/sb*

olimpiai játékok – *igrzyska olimpijskie, Olympic Games*

pszichológia szakra jár egyetemre – *studiować na wydziale psychologii, to study psychology on the university*

siker – *sukces, success*

sőt – *a nawet, moreover*

termékeket árul – *sprzedawać produkty, to sell products*

úszóbajnok – *mistrz pływacki/mistrzyni pływacka, champion in swimming*

üzleti élet – *biznes, świat biznesu, business life*

Hosszú Katinka

Keleti
Ágnes

Barabási
Albert-László

Molnár
Dánielné

Bartók
Béla

Antall
József

Rofusz
Ferenc

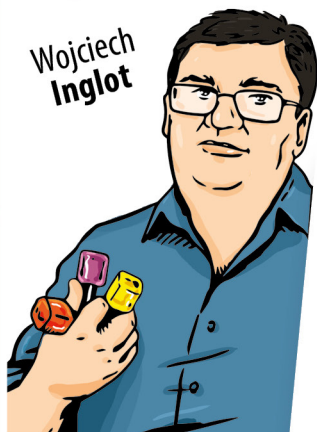
Jan Mela

Tomasz Bagiński

Wojciech Ingłot

Józef Hofmann

Robert Lewandowski

Halina Konopacka

Henryk Ślawiak

Słownik

biegun – *sark (vidék)*, a pole
być pierwszym w historii – *a történelem első*, to be the first in history
druga szansa – *második esély*, a second chance
dokonać – *elér valamit*, to achieve
motywować do (działania) – *(tettre) készlet, motívál*,
to motivate (to act)
myśli samobójcze – *öngyilkosság/szuicid gondolatok*,
suicidal thoughts
na każdym kroku – *mindig, állandóan*, with every turn
niepełnosprawność – *fogyatékossg, a disability*
niepełnosprawny – *fogyatékossggal élő, mozgássérült*,
a person with a disability
osiągnąć (wszystko) – *elér (mindent)*, to achieve (everything)
osiągnięcie – *teljesítmény*, an achievement
pochwalić się (przed innymi) – *dicsekszik (másoknak)*, to show off
podejmować (wyzwania) – *vállalja a kihívást, elfogadja a kihívást*,
to undertake (a challenge)
polarnik – *sarkkutató*, a polar explorer
poradzić sobie z – *boldogul*, to cope (with sth)
potwierdzać – *igazol valamit*, to prove
przełamywać bariery – *akadályokat leküzdi/dtör*, to cross boundaries
starać się (żyć) – *igyekszik (élni)*, to try (to live)
(bez) taryfy ulgowej – *kedvezmények nélküli*, leniency
twierdzić – *állít valamit*, to claim
udowodniać – *bebizonyít valamit*, to prove
ulec (wypadkowi) – *(balesetet) szenved*, to have (an accident)
wspinać się (po górach) – *hegyet mászik*, to climb (the mountains)
wyprowa – *expedició*, an expedition
wyruszyć – *elindul*, to set off
wystąpić – *szerepel*, to appear
założyć (fundację) – *(alapítványt) alapít*, to create (a foundation)
zaskakiwać (wyzwaniami) – *(kihívásokkal) meglep*,
to surprise (with challenges)
zmienić (życie) – *megváltoztatja (az életét)*, to change (a life)

ZADANIA

I. Proszę zaznaczyć prawdę (P) czy fałsz (F).

P F

- a) Jasiak Mela jako pierwszy na świecie był na biegunie północnym i południowym.
- b) Kiedy był dzieckiem, przeżył tragiczny wypadek.
- c) Mężczyzna czeka na pomoc innych i liczy na taryfę ulgową.
- d) Jasiak Mela poradził sobie z własnymi problemami i założył fundację charytatywną.
- e) Swoim zachowaniem Jasiak Mela potwierdza, że „chcieć to móc”.
- f) Jasiak Mela lubi występować publicznie i chwalić się swoimi sukcesami
- g) Inspiруje innych do działania.
- h) Jasiak Mela nie lubi nowych wyzwań.

II. Proszę połączyć struktury z kolumn A i B (synonimiy).

A

- taryfa ulgowa
- na każdym kroku
- dostać drugą szansę
- przełamywać bariery
- starać się
- poradzić sobie
- pochwalić się
- osiągnąć

1
2
3
4
5
6
7
8

B

- a) pokonać trudności, leki
- b) łagodna ocena
- c) próbować coś zrobić
- d) mówić o swoich osiągnięciach
- e) ciągle / cały czas
- f) mieć okazję zrobić coś dwa razy
- g) dać radę
- h) sukces

KLUCZ DO ZADAŃ:

- I. a-F, b-P, c-F, d-P, e-P, f-F, g-P, h-F
- II. 1-b, 2-e, 3-f, 4-a, 5-c, 6-g, 7-d, 8-h

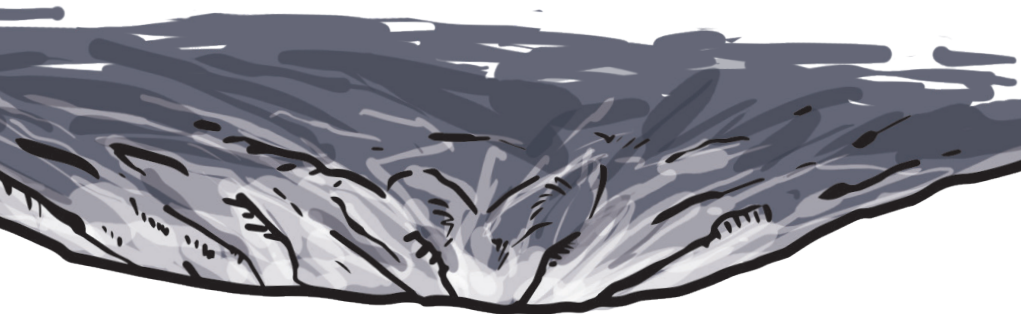
Jasiek Mela bez przerwy **zaskakuje, podejmuje kolejne wyzwania** i **udowadnia**, że jeśli się tylko chce, można **osiągnąć** wszystko.

Wystąpił w tanecznym show, **założył** fundację Poza Horyzonty, organizuje wydarzenia charytatywne, często jeździ na spotkania z młodymi ludźmi, aby historią swojego życia **motywować do działania**, do zmian.

Mimo wielu **osiągnięć** jest skromnym człowiekiem i **na każdym kroku twierdzi**, że „ważniejsze od tego, gdzie i co jest po co i dla kogo to zrobić. Na pewno nie po to, żeby **pochwalić się** tym przed innymi. Nauczyłem się, że w życiu trzeba wszystko robić z pasją, bo inaczej to po prostu nie działa”¹.

¹ **Wielas Paweł** Jan Mela: niepełnosprawność jest tylko w głowie, www.logoz4.pl, (dostęp na dzień 10.10.2017 r.)

Wspina się po górach, jeździ autostopem po świecie, **prze-tamuje bariery**. Jasek Mela to najmłodszy zdobywca dwóch **biegunów. Jest pierwszym w historii niepełnosprawnym,** który tego **dokonał**.

Kiedy miał 13 lat, **uległ** bardzo poważnemu **wypadkowi** – stracił rękę i nogę. Długo nie mógł **poradzić sobie z niepełno-sprawnością**. Nie ukrywał, że miał nawet **myśli samobójcze**. Dostał jednak od życia **drugą szansę**, poznał ludzi, którzy **zmienili** jego życie. Dwa lata po nieszcześliwym wypadku, razem z Markiem Kamińskim, polskim **polarnikiem, wyruszył** na biegun północny. W ciągu roku zdobył oba bieguny.

Mężczyzna często mówi, że bariery są tylko w głowie i **stara się żyć** tak, jak każdy inny pełnosprawny człowiek, **bez taryfy ulgo-wej**. Swoimi sukcesami **potwierdza** to, o czym mówi – **wyprawa na** Kilimandżaro i Elbrus, wspinaczka na szczyt El Capitan w Kalifornii.

(urodził się w Gdańsku w 1988 roku)

Jasiek Mela
żyć bez ograniczeń

Słownik

bramka – *kapu*, a goal
cios – *csapás*, a blow
docenić (talent) – *elismeri* (a tehetségét), to appreciate (the talent)
dostać się do (klubu) – *bejut* (a klubba), to get into (the club)
drobny – *karcsú*, *apró* testalkatú, slight

drużyna – *csoapat*, a team
kontuzja – *sérülés*, an injury
kurz – *por*, dust

martwy punkt – *holtpont*, a dead end
należeć do (piłkarza) – (a futballistához) tartozik, to belong to (a football player)
nastolatek – *serdülő*, *tinédzser*, a teenager

ogrzewanie – *fűtés*, heating

piasek – *homok*, sand

pierwszoligowy – *első osztályú*, first league
poświęcać (pieniądze) – (pénzt) áldoz valamire, to devote (money) przedłużyć (kontrakt) – *meghosszabbítja* (a szerződést), to extend (a contract)

przyspieszyć – *felgyorsul*, to speed up

przynieść (skarb) – (kincsét) elhoz, to bring (a treasure)
stracić (ojca) – *elveszti* (az apját), to lose (a father)

szatnia – *öltöző*, a changing room

układać się (pomysłnie) – (*kedvezően*) alakul, to be going well
wartość rynkowa – *piaci érték*, a market value

wozić (kogoś) – *autóval elvisz* (valakit), to drive (someone)

wspominać – *emleget valamit*, *visztaemlékszik valamire*, to recall
wytirzmały – *kitartós*, resilient

zachwycać (kibiców) – *elkápráztatja* (a szurkolókat), to enrapture (fans)
zarabiający – *pénzt kereső*, earning
zdobywać (gole) – (gólt) szerez, to score (goals)
zwrotny – *mozgékony*, agile

ZADANIA

I. Proszę wybrać wszystkie poprawne odpowiedzi (słowa o podobnym znaczeniu).

4. Na pierwsze treningi rodzice
wzięli go półtorej godziny
w jedną stronę.
a jedzą z nim
b spacerują z nim
c jadą z nim samochodem
d idą z nim szybko
5. Zdobywa gole w europejskich
klubach.
a zespołach
b boiskach
c drużynach
d szatniach
6. To cios dla piłkarza.
a katastrofa
b martwy punkt
c dramat
d nieszczerście
1. To osiągnięcie trafiło do Księgi
rekordów Guinnessa.
a ten wynik
b ta wytrzymałość
c ten rekord
d ten sukces
2. Teraz jego kariera stoi
w martwym punkcie.
a umiera
b komplikuje się
c nie układa się pomyślnie
d traci
3. Gra Lewandowskiego zachwyca
kibiców na całym świecie.
a fascynuje kibiców
b cieszy fanów piłki nożnej
c poświadcza kibiców
d podoba się kibicom

II. Proszę połączyć strukturę z kolumną A i B (synonimami).

A

docenić
wytzymyły
drobny
poświadczać pieniądze
przywileż kogos
dostać się do
przypieszyc
wspominać

1
2
3
4
5
6
7
8

B

wejść, być w jakimś miejscu
płacić za coś ważnego
zwiększyć szybkość
myśleć o tym, co było
silny, twardy, mocny
mały, nieduży
dobrze ocenić
przyjechać z kimś

KLUCZ DO ZADAN:

- I. 1-a, c, d, 2-b, c, 3-a, b, d, 4-a, c, 5-a, c, 6-a, c, d.
II. 1-g, 2-e, 3-f, 4-b, 5-h, 6-a, 7-c, 8-d

W wieku 17 lat Robert **dostaje się do pierwszoligowego klubu Legia Warszawa. Niestety, po roku ma poważną **kontuzję**. Lekarze twierdzą, że „nic z niego nie będzie”! klub nie **przedłuża** z nim kontraktu. To **cios** dla piłkarza. Rok wcześniej **stracił** ojca, a teraz jego kariera stoi w **martwym punkcie**. Pomaga mu matka – razem szukają **drużyny**, która **doceni** talent Roberta. „Przywołam wam skarb”² – mówi trenerowi**

Znicza Pruszków. Klub kupuje piłkarza

za pięć tysięcy złotych, a po dwóch sezonach sprzedaje za około półtora miliona! Po tym transferze kariera Lewandowskiego **przyspiesza**. Za chwilę będzie **zdobywać** gole w europejskich klubach i **zachwycać** kibiców na całym świecie.

25 kwietnia 2013 roku, jako zawodnik Borussia Dortmund, strzela cztery gole w meczu z Realem Madryt. Dwa lata później dla Bayernu Monachium zdobywa pięć **bramek** w dziewięć minut. To osiągnięcie trafia do Księgi rekordów Guinnessa. Od 2017 roku Lewandowski znajduje się na liście najlepiej **zarabiających** i najdroższych piłkarzy. Jego **wartość rynkowa** to 80 milionów euro.

W latach siedemdziesiątych chłopcy w Polsce chcieli grać w piłkę nożną jak Kazimierz Deyna, w latach osiemdziesiątych idolem był Zbigniew Boniek. Teraz serca polskich kibiców **należą do** Roberta Lewandowskiego!

---

¹ Wilkowiak Paweł, Robert Lewandowski Nienasycony, Warszawa 2016, str. 61
² Pol Michał, Robert Lewandowski - Sukces najlepiej smakuje na zimno, www.sport.pl (dostęp na dzień 08.09.2017)

Robert Lewandowski

najlepszy polski piłkarz

(urodził się w Warszawie w 1988 roku)

Jest jednym z najlepszych piłkarzy świata i kapitanem polskiej reprezentacji. Jako **nastolatek** był niewysoki, **drobny** i chudy, a jego kariera nie **układała się pomyślnie**. „Zawsze byłem najmniejszy. Szybki, **zwrotny**, **wytrzymały**. Tylko **wspomina** Lewandowski. „Lewy” – tak mówią o nim kibice – piłkę nożną kocha od zawsze. Zaczyna grać w wieku 8 lat. Trenuje w trudnych warunkach. Na boisku – **piasek i kurz**, w **szatni** – brak **ogrzewania** i zimna woda. Dlatego uważa, że w sporcie talent nie jest najważniejszy – liczy się determinacja, **wytrwałość** i ciężka praca. Rodzi-
ce Roberta pasji
syna **poświęcają**
nie tylko pieniądze,
daje, ale i czas. Na pierwsze treningi **wożą** go półtorej godziny w jedną stronę.

Słownik

animowany – *animációs*, animated
być na (planie filmu) – *(filmforgatásban) részt vesz*, to be (on a film set)
być pokazywanym – *bemutat valamin*, to be shown
cenić za (wersję legend) – *nagyrá becülök (a legendák feldolgozásért)*, to value for (his version of legends)
internauta – *internetfelhasználó*, an Internet user
iść (własną drogą) – *saját újtát (járja)*, to follow (one's own path)
kliknąć – *kattint*, to click
liczny – *számos*, numerous
mieć w dorobku – *életművének része*, to have (sth) among one's achievements
mimo że – *annak ellenére*, *hogy*, even though
młodzież – *ifjúság*, young people
na podstawie powieści – *regény alapján*, based on a novel
postać – *szereplő*, a character
produkcja (filmowa) – *(film) produkció*, (film) production
przynawać – *elismerni valamin*, to admit
rysownik – *rajzoló*, an illustrator
samouk – *autodidakta*, a self-taught person
skromny – *szerepny*, modest
spot reklamowy – *reklámspot*, a commercial
sprawić – *tesz valamin*, *hogy*, to make
twórca – *alkotó*, an author
udostępnić (link) – *(linket) megoszt*, to share (a link)
widz – *néző*, a viewer
współczesny – *kortárs*, modern
wydarzenie (historyczne) – *(történelmi) esemény*, a (historical) event
wzruszać (widzów) – *meghatja (a nézőket)*, to move (the audience)
zaskakiwać (internautów) – *meglepi (az internetfelhasználókat)*, to surprise (the Internet users)
zwłaszcza – *főleg*, especially

ZADANIA

I. Proszę wybrać wszystkie poprawne odpowiedzi.

1. Tomasz Bagiński:
  - a) ma dużo widzów w internecie
  - b) porusza w filmach trudne tematy
  - c) liczy na nagrody
  - d) inspirował się literaturą i malarstwem
2. Tomasz Bagiński jest:
  - a) ambasadorem Polski w USA
  - b) architektem
  - c) reżyserem filmów animowanych
  - d) samoukiem
3. Animowana historia Polski to:
  - a) film, nad którym pracuje teraz Bagiński
  - b) ośmiominutowa animacja
  - c) film, który promuje Polskę
  - d) animacja, którą udostępniło 900 internautów
4. Reżyser ma w dorobku:
  - a) Oscara w 2009 roku
  - b) wiele nagród
  - c) nominację do Oscara
  - d) ponad 150 spotów reklamowych
5. Twórca obecnie:
  - a) mieszka w stolicy Polski
  - b) czyta powieść Andrzeja Sapkowskiego
  - c) planuje zwiedzić Hollywood
  - d) pracuje na serialu „Wiedźmin”
6. Z tekstu wynika, że marzeniem reżysera jest:
  - a) robić co roku nowy film
  - b) być znanym na całym świecie
  - c) tworzyć filmy dla młodzieży
  - d) mieszkać w Hollywood

II. Proszę wybrać poprawną odpowiedź.

1. Bagiński chce zdobyć zainteresowanie
  - (a) współczesnym widzem
  - (b) współczesnym widzom
  - (c) współczesnym widzom
2. Tomasz Bagiński od początku idzie
  - (a) własną drogę
  - (b) własną drogę
  - (c) własnej drogi.
3. Jest autorem ponad 150
  - (a) spoty reklamowe
  - (b) spotom reklamowym
  - (c) spotów reklamowych.
4. Odnosi liczne sukcesy, ale nadal jest
  - (a) skromnym człowiekiem
  - (b) skromnym człowiekiem
  - (c) skromnym człowiekiem
5. Dzięki
  - (a) współczesnych wersji
  - (b) współczesne wersje
  - (c) współczesnym wersjom
6. Dzięki internetowi i liczny nagrodom filmy Bagińskiego są znane na
  - (a) całym świecie
  - (b) całym świecie
  - (c) całym świecie
7. Artysta chciałby co roku realizować
  - (a) nowy film
  - (b) nowym filmem
  - (c) nowego filmu.

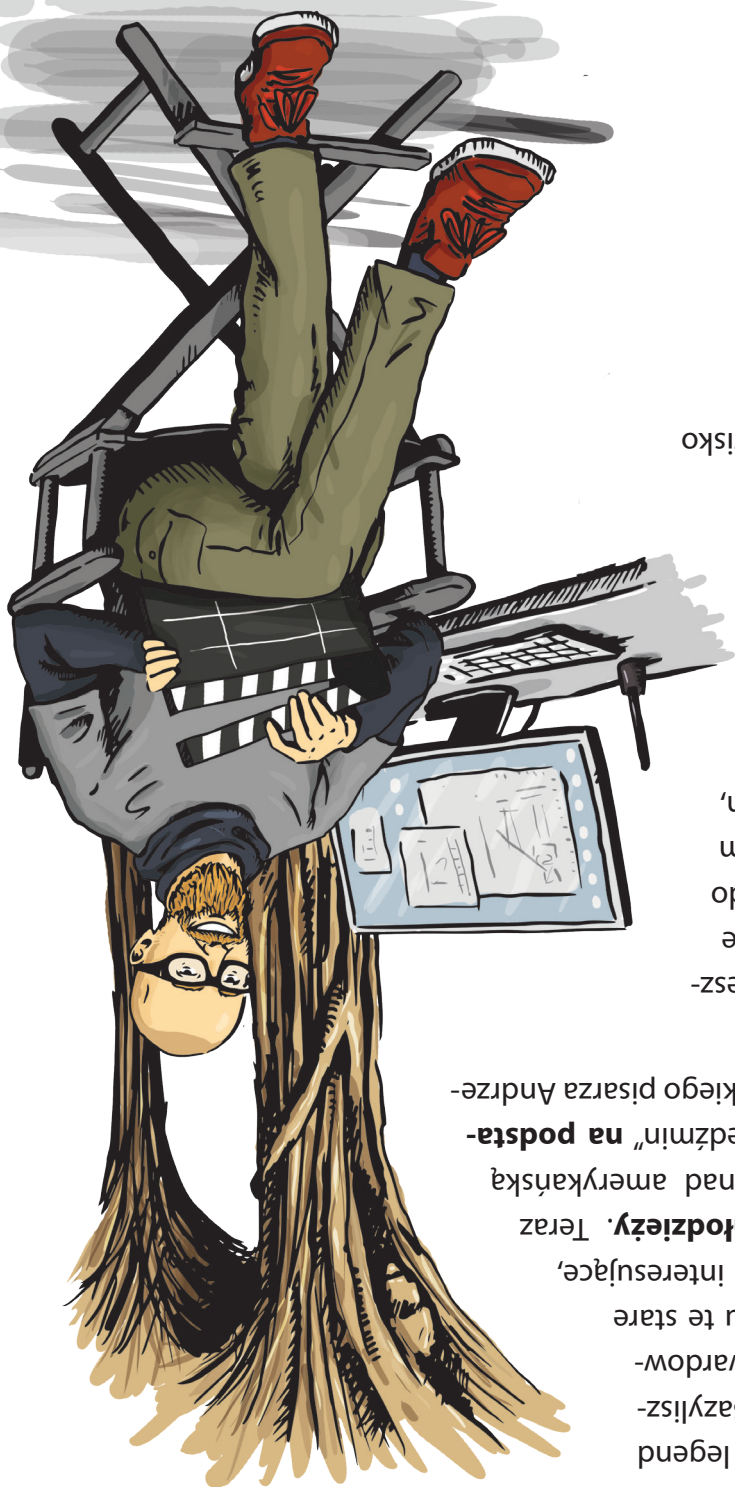
KLUCZ DO ZADAŃ:

I. 1-a, b, d, 2-c, d, 3-b, c, 4-b, c, d, 5-a, d, 6-a

II. 1-a, 2-b, 3-c, 4-b, 5-c, 6-a, 7-a

autorskie wersje legend polskich, np. o Bazyliśku, o Panu Twardowskim. Dzięki niemu te stare historie znowu są interesujące, zwłaszcza dla **młodzieży**. Teraz Bagiński pracuje nad amerykańską wersją serialu „Wiedźmin” na podstawie **powieści** polskiego pisarza Andrzeja Sapkowskiego.

Od wielu lat mieszka w Warszawie, ale często podróżuje do Hollywood. Jak sam mówi, marzy o tym, by co roku **być na planie** nowego filmu. Jest bardzo pracowity, więc jego marzenie na pewno się spełni. Bagiński – to nazwisko warto pamiętać.

Tomasz Bagiński

ambasador polskiej kultury

(urodził się w Białymsztoku w 1976 roku)

Bagiński wie, jak zdobyć **współczesnego widza**. Wie, jak **sprawić**, by widz **kliknął** „Lubię to!” lub **udostępnił** link znajomym. Tworzy **animowane** filmy, które **wzruszają, zaskakują** i jedno-cześnie uczą. Ich inspiracją są **wydarzenia** historyczne, malars-two oraz literatura. **Mimo że** w wywiadach **twórcą przyznaje**, że zawsze chciał bawić ludzi, wybiera trudne tematy, np. Powstanie Warszawskie („Hardkor 44”). Jego filmy zdobywają **liczne** nagro-dy, w tym nominację do Oscara (film „Katedra”). Dla Bagińskiego nagrodą są też miliony **internautów**, którzy oglądają i komen-tują jego filmy, a potem szukają informacji na prezentowane tematy.

Bagiński jest **rysownikiem**, reżyserem i artystą, ale co cieka-we, jest **samoukiem**. Przerwał studia na architekturze, żeby **iść własną drogą** artystyczną. Od dzieciństwa rysował historie, a dzięki programom komputerowym stał się autorem anima-cji i efektów specjalnych do gier, **spotów reklamowych**, tele-dysków i filmów. **Ma w swoim dorobku** ponad sto pięćdziesiąt reklam i kilkanaście poważnych **produkcji**. Mimo licznych succe-sów i coraz większej popularności jest **skromnym** człowiekiem.

Filmy Bagińskiego **są pokazywane** na całym świecie. Promują Polskę, tak jak „Animowana historia Polski”. W tym krótkim filmie (tylko osiem minut) pojawia się około dziesięciu set **postaci**. Imponująca animacja. Widzowie **cenią** go także **za** współczesne,

Słownik

cień do powiek – szemhéftesték, an eye shadow

darmowy – ingyenes, free

drobny – apró, small

imperium – birodalom, an empire

jedyny – egyetlen, the only

kupić za (dolar) – (dollarért) megvesz, to buy for (dollars)

lakier do paznokci – körömlakk, a nail polish

lata osiemdziesiąte – nyolcvanas évek, the eighties

niemal – csaknem, almost

niespodziewanie – váratlanul, unexpectedly

odcien – színárnyalat, a shade

odrobina – egy kis, egy kevés, a little bit

oszczędzić – elkáprdztat, to stun

oszczędności – megtakarított pénz, savings

podarować (kobietom) – (a nőknek) ajándékoz, to give (women)

pojawić się – megjelenni, to appear

prowincja – vidék, a backwater

rozpoznać – felismerni, recognizable

sprzęt – berendezés, felszerelés, equipment

szminka – rúzs, a lipstick

tester – teszt, a sampler

wizjoner – látnok, a visioner

wreszcie – végre, finally

wydawać (pieniądze) – (pénzt) költ, to spend (money)

zadawany – elégedett, content

założyciel (firmy kosmetycznej) – (kosmetikai cég) alapítója, a founder (of a cosmetic company)

założyć (firmę) – (céget) alapít, to found (a company)

ZADANIA

I. Proszę zaznaczyć prawdę (P) czy fałsz (F).

P F

	a)	Wojciech Inglot z zawodu był sprzedawcą.
	b)	Firma Pewex produkowała kosmetyki dla Inglota.
	c)	Kosmetyki Inglota były eleganckim, niedrogim produktem.
	d)	Firma INGLOT jest znaną firmą kosmetyczną.
	e)	Na Times Square można kupić jedynie polskie kosmetyki.
	f)	Wojciech Inglot musiał wziąć duży kredyt, aby otworzyć własną firmę.
	g)	W latach osiemdziesiątych Inglot sprzedawał kosmetyki za złotówki.
	h)	Zadowolone klientki dawały drobne prezenty Wojciechowi Inglotowi.

II. Proszę uzupełnić tekst poprawnymi formami wyrazów z ramki (czas przeszły).

założyć, oszalać, wydać, skończyć, dbać, kupować, pojawić się

Wojciech Inglot i jego siostra (a) _____ firmę kosmetyczną. Kolorowe szminki i cienie do powiek szybko (b) _____ w ofercie firmy. Wojciech Inglot (c) _____ swoje prywatne pieniądze na pierwszy sprzęt do nowej firmy i bardzo (d) _____ o jej rozwój. W latach osiemdziesiątych klientki (e) _____ dobre kosmetyki jedynie za dolary w Pewexie. Kolorowe kosmetyki Inglota (f) _____ klientów różnymi odzieniami. Wojciech Inglot (g) _____ studia na Uniwersytecie Jagiellońskim.

KLUCZ DO ZADAŃ:

- I. a-F, b-F, c-P, d-P, e-F, f-F, g-P, h-F
 II. a) – założyli, b) – pojawiły się,
 c) – wydał, d) – dbał, e) – kupowały,
 f) – oszalałami, g) – skończył

kupują gwiadzy znane z pierwszych
stron gazet. Obecnie produkty Ingloa
można kupić w 600 salonach
w **niemal** 80 krajach. Kosmetyki
– **oszałamiają** liczbą kolorów –
firma jako **jedyna** na rynku
proponuje dwa tysiące
odcieni.

Wojciech Inglot

w swojej firmie

o wszystko chciał dbać sam.

Nie **wydawał** pieniędzy na

reklamę w gazetach i tele-

wizji – uważał, że najlep-

szą reklamą są **zadowolone**

klientki. **Prowincje** można

mieć tylko w głowie – powta-

rzał, kiedy dziennikarze pyta-

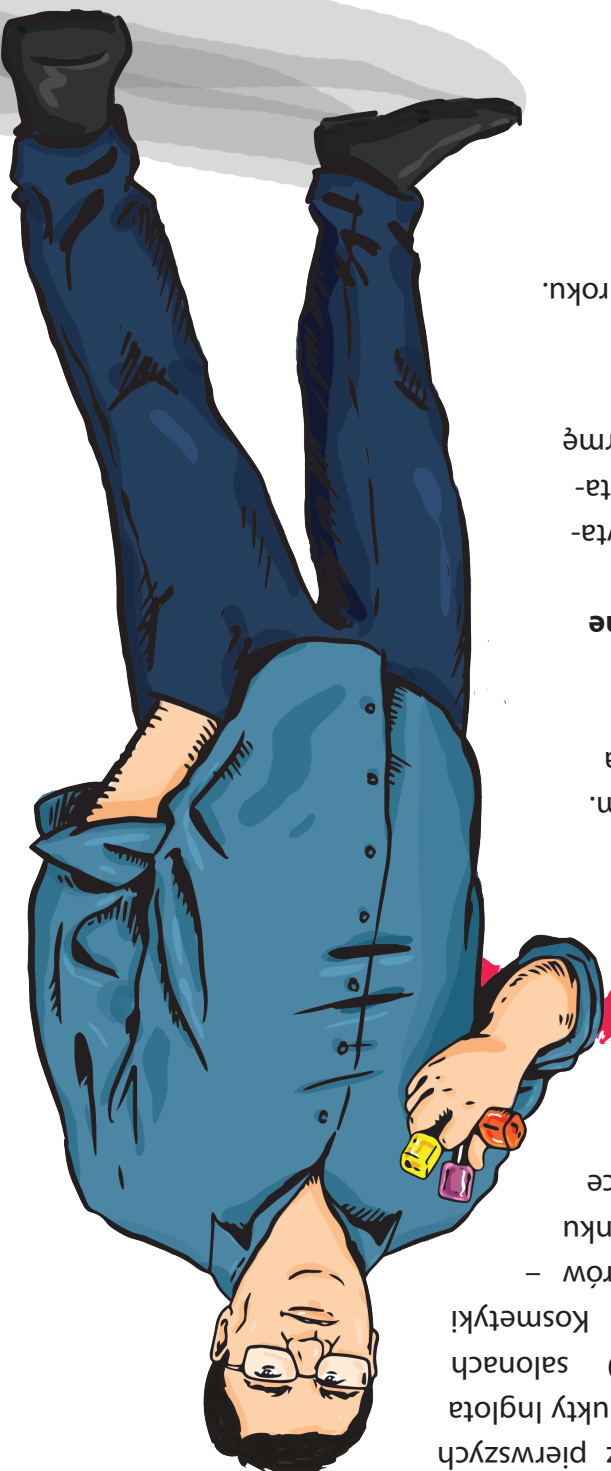
li go, dlaczego prowadzi firmę

w rodzinnym Przemyslu.

Wojciech Inglot zmarł

niespodziewanie w 2013 roku.

Miał wtedy 58 lat.

Wojciech Inglot wizjoner i przedsiębiorca (1955–2013)

INGLOT to znana marka kosmetyków, ale nie tylko. Inglot to również nazwisko skromnego, pracowitego człowieka – wizjonera, **założyciela** jednej z najbardziej **rozpoznawalnych** firm kosmetycznych na świecie.

Skończył chemię na Uniwersytecie Jagiellońskim. Razem z siostrą za własne **oszczędności** kupili pierwszy **sprzet** do produkcji chemicznej. **Założyli** rodzinną firmę, która dzięki niezwykłej **intuicji** Inglota stała się kosmetycznym **imperium**. W Polsce w **latach osiemdziesiątych** dezodoranty i dobre kosmetyki można było **kupić za dolary** w specjalnych sklepach (Pewex). Pierwszym produktem Inglota był dezodorant VIP. Potem w ofercie **pojawily się** kolorowe kosmetyki – **szminki**, **cień do powiek i lakiery do paznokci**. Polki mogły je wreszcie kupować za złotych. Innowacyjnymi pomysłami Inglota były **darmowe testery** (wcześniej oferowane tylko przez ekskluzywne marki), makiąż w salonach oraz **drobne** prezenty dodawane do zakupów. Wojciech Inglot **podarował** kobietom **odrobiny** luksusu za niewielkie pieniądze.

Jako pierwszy Polak otworzył sklep przy prestiżowym Times Square w Nowym Jorku, gdzie polskie kosmetyki

Słownik

beret – *svđicaapka*, a beret
charakteryzować się (urodą) – (*szépség*) *jellemez valakit, jellemző valakire*, to be characterized by (beauty)
działalność – *tevékenység*, an activity
igrzyska olimpijskie – *olimpiai játékok*, the Olympic Games
jeździć konno – *lovagol*, to ride a horse
kibic – *szurkoló*, a fan
lekkoatletyka – *atlétika*, athletics
majątek – *vagyon*, a property
mistrzyni – *bajnoknő*, a (female) champion
narciarstwo – *sielés*, skiing
patriotka – *hazafi*, patriot (female)
piłka ręczna – *kézilabda*, handball
podjąć się (ewakuacji) – *vállalja (a kimentést)*, to undertake (an evacuation)
podobno – *állítólag*, reportedly
promować (sport) – *népszerűsíteni (a sportot)*, to promote (sport)
przynieść (popularność) – *(népszerűsít) hoz*, to bring (popularity)
rajd samochodowy – *rally, autóverseny*, a car race
rzut dyskiem – *diszkoszvetés*, discuss throw
ścigać się – *versenyez*, to race
udzielać (wywiadu) – *(interjút) ad*, to give (an interview)
uznać za – *valaminek tekint*, to consider as
wszelchstronny – *sokoldalú*, versatile
wybuch (wojny) – *(a háború) kitörése*, a start (of a war)
wyjątkowy – *kivételes*, exceptional
występować – *fellép/szerepel valahol*, to perform
wziąć udział – *részt vesz*, to take part in
zacząć (karierę) – *megkezd* (*a karrierét*), to start (a career)
zajmować (miejsce) – *(helyet) foglal*, to hold (a place)
zblizac się – *közeledik*, to approach

ZADANIA

I. Proszę zaznaczyć prawdę (P) czy fałsz (F).

- a) Halina Konopacka trenowała lekkoatletykę i piłkę nożną.
- b) Złoty medal Konopackiej był pierwszym medalem dla Polski.
- c) Halina Konopacka zajęła pierwsze miejsce w konkursie miss na igryzyskach.
- d) Beret to profesjonalne ubranie sportowe.
- e) Mistrzini angażowała się w promocję sportu w Polsce.
- f) Halina Konopacka była świetnym kierowcą.
- g) Artystka była bardzo utalentowana, ale nie była piękna.
- h) Halina i Ignacy do końca życia mieszkali we Francji.

II. Proszę połączyć struktury z kolumn A i B (synonimy).

A

1	a
2	b
3	c
4	d
5	e
6	f
7	g
8	h

występować
charakteryzować się
udzielać wywiadów
zbliżyć się
promować
wziąć udział
zajmować miejsce
podjąć się czegoś

B

a	być blisko
b	pokazywać się, prezentować się
c	zwiększać popularność
d	zgodzić się coś zrobić
e	mieć konkretną, unikalną cechę
f	być na pozycji!
g	rozmawiać z dziennikarzami
h	uczestniczyć, angażować się

Po **wybuchu** drugiej wojny światowej Halina pomagała mężowi Ignacemu Matuszewskiemu, który **podjął się**

ewakuacji złota z Banku Polskiego. Transportowali je autobusami, a jeden prowadziła Halina. Sytuacja była dramatyczna, bo niemieckie wojska **zbliżały się** do Warszawy. Droga prowadziła przez Rumunię, Turcję oraz Francję i zakończyła się sukcesem

– polski **majątek** był bezpieczny.

Po wojnie Konopacka i jej mąż nie mogli już wrócić do Polski,

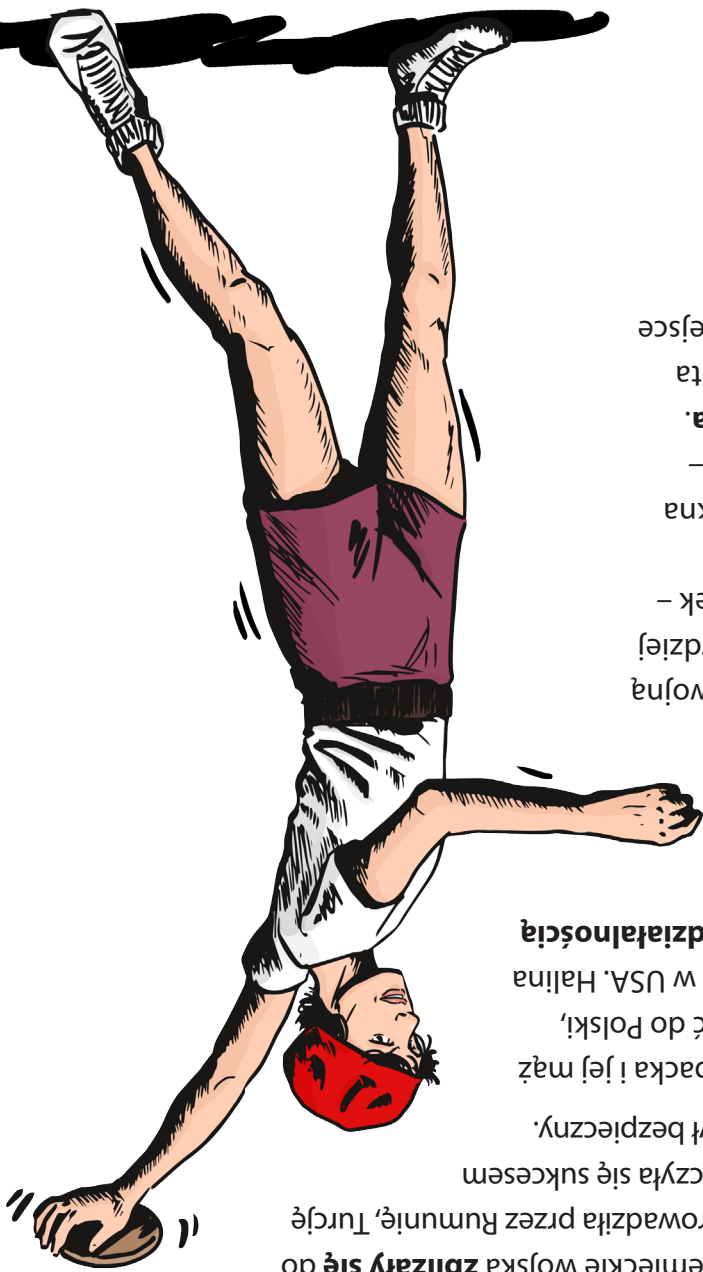
zostali na emigracji w USA. Halina zajmowała się tam **działalnością**

artystyczną –

pisała wiersze i malowała.

Podobno

Konopacka przed wojną była jedną z najbardziej interesujących Polek – utalentowana, piękna i mądra. Co więcej – odważna **patriotka**. Ta niezwykła kobieta **zajmuje** ważne miejsce w polskiej historii.

Halina Konopacka

artystka, mistrzyni i miss

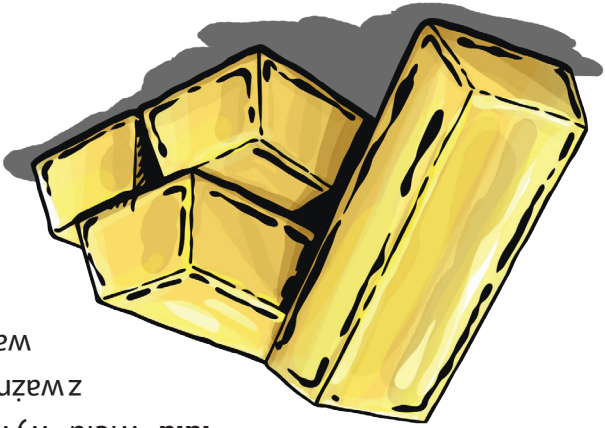
(1900–1989)

Halina Konopacka to niezwykła kobieta. Była **wszechstronnym** sportowcem – karierę **zaczęła** od **narciarstwa**, potem uprawiała **lekkoatletykę**. Grała w koszykówkę, **piłkę ręczną** i **tenisa**, **jeździła konno** oraz **ścigała się** w **rajdach samocho-
dowych**. Była też artystką – pisała wiersze, grała na instrumen-
tach, malowała. Znała kilka języków, świetnie tańczyła.

W 1928 roku na **igrzyskach olimpijskich** w Amsterdamie w zawodach lekkoatletycznych po raz pierwszy **wzięty udział** kobiety. Konopacka była pierwszą kobietą, która zdobyła złoty medal w lekkoatletyce (**rzut dyskiem**). Był to też pierwszy w historii złoty medal dla Polski. **Charakteryzowała się wyjątkową urodą i elegancją** – **kibice uznali ją za nieoficjalną miss zawodów**. Jej symbolem był czerwony **beret**, **występowała** w nim nawet na stadionach. Sukces w zawodach olimpijskich

przyniósł jej wielką popularność – **udzielała** wielu wywiadów, spotykała się z ważnymi osobami. Prawdziwa celebrytka! **Promo-**

wala sport i była inspiracją dla pierwszych klubów sportowych dla kobiet.

Słownik

bohater – *hős*, a hero
być z zawodu (dziennikarzem) – *a foglalkozásra (újságíró)*, to be a (journalist) by trade
dbać o (zdrowie) – *ővja (az egészségét)*, to take care of (one's health)
delegat – *küldött*, a delegate
druga wojna światowa – *második világháború*, the Second World War
działacz społeczny – *társadalmi aktivista*, a community worker
dzięk! (**pomocy, odwazę**) – *(segítségének, bátorságának) köszönheten*, thanks to (help, courage)
Komitet Obywatelski – *Polgári Bizottság*, the Citizens' Committee
między innymi – *többek között*, among other things
narod – *nemzet*, a nation
obóz koncentracyjny – *konzentrációs tábor*, a concentration camp
poczucie obowiązku – *kötelességtudat*, a sense of duty
pomnik – *emlékmű, szobor*, a monument
powstaniec – *felkelő*, an insurgent
radny – *városi képviselő*, a councillor
rozwoj – *fejlődés*, a development
rząd – *kormány*, a government
sierota – *árva*, an orphan
spójrzeć sobie w oczy – *egymás szemébe nézniek*, to look yourself in the mirror
Sprawiedliwy wśród Narodów Świata – *Világ Igaza*, the Righteous Among the Nations
stanowisko – *beosztás*, a job position
stracić (życie) – *elveszti (az életét)*, to lose (a life)
szlachetny – *nemes*, noble
tortury – *kinzás*, torture
tworzyć (miejsca pracy) – *(munkahelyet) létrehoz*, to create (new workplaces)
uratować (życie) – *(életét) ment*, to save (a life)
współpracownik – *munkatárs*, a co-worker
zdobyć (wiedzę) – *(tudást) szerez*, to gain (knowledge)
zdradzić (przyjaciela) – *(barátot) elárul*, to betray (a friend)

ZADANIA

I. Proszę wybrać wszystkie poprawne odpowiedzi.

1. Henryk Sławik był:
- a) Węgrem
  - b) dziennikarzem
  - c) działaczem społecznym
  - d) powstańcem
2. Henryk Sławik w czasie drugiej wojny światowej:
- a) skończył szkołę
  - b) ratował życie Polaków i Żydów
  - c) dbał o zdrowie
  - d) organizował pomoc dla żydowskich dzieci
3. József Antall był _____ Henryka Sławika.
- a) pracownikiem
  - b) delegatem
  - c) przyjacielem
  - d) współpracownikiem

5. Dom w węgierskim Vácu:
- a) to dzieło Sławika i Antalla
  - b) to miejsce dla żydowskich dzieci
  - c) to dom działaczy społecznych
  - d) jest obok pomnika Antalla i Sławika
6. Henryk Sławik:
- a) jest bohaterem trzech narodów
  - b) jest autorem filmu
  - c) miał córkę
  - d) jest teraz mniej znany niż kiedyś

II. Proszę uzupełnić tekst poprawnymi formami wyrazów z ramki.

zawód, oczy, determinacja, życie, praca, obóz, bohater, współpracownik

Henryk Sławik nigdzie nie studiował, sam zdobył wiedzę. Z (a) _____ był dziennikarzem. Otrzymał tytuł Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, ponieważ uratował (b) _____ tysięcy Polaków i Żydów. Pomoc była możliwa dzięki odwadze i (c) _____ Sławika oraz jego węgierskiego przyjaciela i (d) _____ Antalla. Sławik tworzył dla Polaków i Żydów nowe dokumenty i miejsca (e) _____. Umarł w (f) _____. Trzech narodów: polskiego, węgierskiego i żydowskiego. Sławik uważał, że szlachetny człowiek zawsze może spojrzeć sobie w (h) _____.

KLUCZ DO ZADAŃ:

- I. 1-b, c, d, 2-b, d, 3-c, d, 4-a, b, d, 5-a, b, 6-a, c
 II. a) – zawodu, b) – życie, c) – determinacji,
 d) – współpracownika, e) – pracy, f) – obozie,
 g) – bohaterem, h) – oczy

Henryk Sławik **stracił** życie w **obozie koncentracyjnym**, jednak mimo **tortur** nie **zdradził** Józsefa Antalla, swojego

współpracownika i przyjaciela.

Otrzymał tytuł **Sprawiedliwy wśród Narodów Świata**.

W komunistycznej Polsce nikt nie chciał
pamiętać o bohaterze trzech **narodów**:

polskiego, węgierskiego i żydowskiego.

Dopiero od 1990 roku jego historia jest
coraz bardziej znana. Powstają publi-

kacje, filmy oraz **pomniki**, takie jak
w Warszawie i w Budapeszcie –

stolik, przy którym siedzą Antall
i Sławik. Można usiąść obok
i pomyśleć o tym, że wartoś-

ciowy człowiek zawsze może
spójrzeć sobie w oczy. Tego

między innymi uczył Sławik
swoją córkę Krystynę.

Henryk Sławik

odważny i szlachetny człowiek

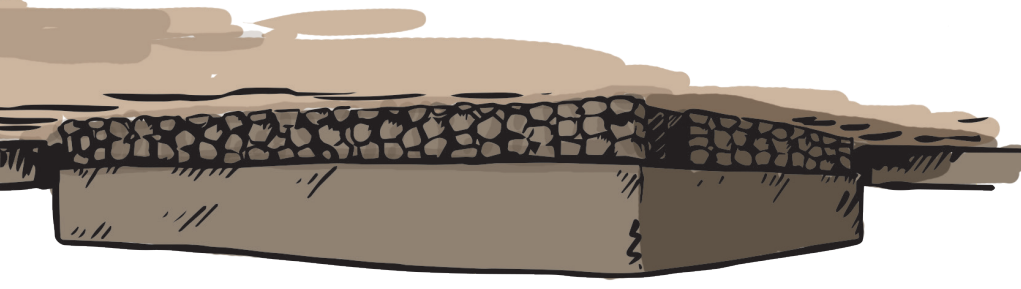
(1894–1944)

Z zawodu był dziennikarzem, z poczucia obowiązku – powstańcem i politykiem, z miłości do ludzi – bohaterem. Skończył tylko jedną szkołę, ponieważ rodzice nie mieli pieniędzy na jego edukację. Samodzielnie **zдобыл** wiedzę, dzięki której zajmował wiele **stanowisk**. Dziś powiemy, że miał imponujące CV. Był redaktorem naczelnym gazety, **radnym**, **delegatem** do

Ligi Narodów, **działaczem społecznym**.

Zył tylko 50 lat, ale **uratował życie** tysiącom ludzi, którzy w czasie **drugiej wojny światowej** uciekali z Polski na Węgry. Razem z delegatem rządu węgierskiego Józsefem Antalliem założył **Komitet Obywatelski**, który uratował prawie 30 tysięcy osób. Sławik pomagał Polakom i Żydom. **Tworzył** dla nich nowe dokumenty i miejsca pracy. Zataczał bezpieczne mieszkania. **Dbał** nie tylko o ich zdrowie, ale też o **rozwój** i edukację. Było to możliwe **dzięki pomocy rządów** Polski i Węgier oraz odwadze i determinacji Sławika i Antalla. Ich **dzielen** był dom dla żydow-

skich **sierot** w Vácu.

Słownik

Józef Hofmann

amortyzator – lengéscsillapító, a shock absorber

dziedzina – tudományág, a discipline

dźwięk – hang, a sound

fascynować się (matematyką) – lelkesedik (a matematikáért)

to be fascinated by (math)

geniusz – zseni, a genius

kontynuować (pracę) – folytatja (a munkát), to continue (working)

korespondować (na temat) – levelezik (valamilyen témában),

to correspond (about sth)

korzystać z (wynalazków) – (találmányokat) használ,

to make use of (inventions)

kształt – alak, a shape

majsterkowanie – barkácsolás, tinkering

nagranie – felvétel, a recording

nagrywanie (muzyki) – (zenét) felvesz, recording

pasjonat – rajongó, an enthusiast

pasjonować się (motorzacją) – rajong (a gépjárművekért),

to be passionate about (the automotive industry)

pochodzić z (rodziny) – (családból) származik, to come from (a family)

przedłużać op pedałów (w fortepianie) – pedálemelő alátét (zongorához),

a (piano) pedal extender

taboret – (zongora) szék, a stool

urządzenie – berendezés, a device

wycieraczki samochodowe – ablatkötő, windscreen wipers

wymyślić (spinacz) – feltalálja (a gémkapcsot), to invent (a paperclip)

wynalazca – feltaláló, an inventor

wynalazek – találmány, an invention

wysokość – magasság, height

zaowocować (wynalazkiem) – az eredménye (egy találmány),

(egy találmányt) eredményez, to result in (an invention)

ZADANIA

I. Proszę wybrać poprawną odpowiedź.

1. Józef Hoffmann nie był:

  - a) wynalazcą
  - b) pianistą
  - c) biologiem
2. Józef Hoffmann:

  - a) miał niezwykły talent muzyczny
  - b) nie miał talentu, ale dużo ćwiczył
  - c) nie był geniuszem, ale miał dobre pianino
3. Wynalazkiem Hoffmanna nie jest:

  - a) spinacz
  - b) taboret pianistów
  - c) pianino
4. Inspiracją do wynależenia wycieraczek samochodowych była:

  - a) fizyka
  - b) muzyka
  - c) matematyka
5. Z tekstu wynika, że:

  - a) Hoffmann spotykał się z Edisonem
  - b) fonograf to wynalazek Edisona
  - c) Edison i Hoffmann pisali do siebie listy
6. Kiedy pianista skończył 70 lat:

  - a) koncertował w USA
  - b) zajął się swoimi pasjami
  - c) skonstruował samochód

II. Proszę połączyć struktury z kolumn A i B (synonimy).

A

nagrywanie
korespondować
fascynować się, pasjonować się
wymyślić coś nowego
kontynuować
zaowocować
korzystać z
mieć fantastyczny talent

1
2
3
4
5
6
7
8

B

używać
być geniuszem
rejestracja muzyki
przynosić profit, efekt
być wynalazcą
robić coś nadal
pisać listy
bardzo się interesować

KLUCZ DO ZADAŃ:

- I. 1-c, 2-a, 3-c, 4-b, 5-c, 6-b
II. 1-c, 2-g, 3-h, 4-e, 5-f, 6-d, 7-a, 8-b

Fascynował się też innymi dziedzinami: matematyką, fizyką i chemią. **Korespondował** z Thomeasem Edisonem na temat konstrukcji fonografu (maszyny, która zapisuje **dźwięk**). Jako pierwszy zapisał swoją muzykę – być może jest to pierwsze **nagranie** muzyczne na świecie. Kiedy miał 70 lat, zakończył karierę muzyczną i zajął się **majsterkowaniem**.

Kontynuował pracę nad **nagrywaniem muzyki**. Wreszcie miał czas na swoje pasje: **matematykę**, **fizykę** i **chemię**.
Józef Hofmann –
artysta, wynalazca,
geniusz! Kiedyś był
bardzo popularny,
a teraz, chociaż
codziennie **korzysta**
z jego wynalazków
niestety mało
osób o nim pamięta.

Józef Hofmann

pianista, wynalazca i geniusz

(1876–1957)

Pianista i wynalazca, **pasjonat** sztuki i matematyki, kompozytor i mechanik – Józef Hofmann miał dużo talentów. Przez całe życie realizował około 70 pomysłów na **wynalazki**.

Był znany przede wszystkim jako genialny pianista. Miał fantastyczny talent, **pochodził z** rodziny muzyków – matka była śpiewaczką, a ojciec kompozytorem, dyrygentem i pianistą. Już jako dziecko koncertował w Europie i w USA. Kiedy miał 11 lat, zagrał pięćdziesiąt siedem koncertów w Stanach Zjednoczonych.

Był autorem wielu innowacji dla pianistów – skonstruował **przedłużacz do pedałów** w fortepianie i **taboret z** regulowaną **wysokością**. To były bardzo praktyczne pomysły, bo sam nie był wysoki. Inspiracje muzyczne **zaowocowały** jeszcze jednym wynalazkiem – małą rzeczą, której teraz używamy codziennie – Hofmann **wymyślił spinacz** biurowy. Podobno impulsem był **kształt** nuty.

Pasjonował się również motoryzacją – podróżował po Europie samochodem, który sam skonstruował w wieku 25 lat. Był też autorem prototypu GPS. Rezultatem tej pasji były wynalazki dla kierowców, na przykład **amortyzatory**, które testowała policja z Nowego Jorku, a także największy wynalazek Hoffmanna – **wycieraczki samochodowe**. Inspiracją był ruch metronomu (**urządzenia**, które pokazuje rytm).

SPIS TREŚCI

1.	Józef Hofmann	4
2.	Henryk Sławik	8
3.	Halina Konopacka	12
4.	Wojciech Inglot	16
5.	Tomasz Bagiński	20
6.	Robert Lewandowski	24
7.	Jasiek Mela	28

Nagrania tekstów dostępne na stronie
<http://www.efundacja.org>

Opracowanie redakcyjne:

Dorota Gruza, Agnieszka Pabiańczyk

Autorzy tekstów i ćwiczeń:

Agnieszka Baniak, Dorota Gruza,
Karolina Michalczyk, Agnieszka Pabiańczyk

Nagrania: Konrad Makowski

Korekta: Lily Paszkowska, Agnieszka Krasnodębska

Projekt okładki, projekt graficzny, rysunki:

Tomasz Kopka

Skład i łamanie: Lech Krusiewicz

Tłumaczenie: Alexandra Bata-Bocian

Informacja dotycząca praw autorskich:

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0).

Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Edu & More.

Publikacja została przygotowana w ramach projektu: "read.POLAND!, the development of free reader" sfinansowanego z Węgiersko-Polskiego Programu Współpracy Pozarządowej.

ISBN: 978-83-946684-1-9
Warszawa 2017

WYDAWCA:

Fundacja Edu & More

ul. Nowogrodzka 44/7

00-695 Warszawa, Polska

tel. 22 622 14 41

e-mail: biuro@efundacja.org

www.efundacja.org

PARTNER PROJEKTU:

Univerisytet w Pécs Medical School,

International Studies Center

H-7622 Pécs, Dohány u. 1-3., Węgry

tel.: + 36 72 501-500/22114

e-mail: info.isc@pte.hu

PUBLIKACJA FINANSOWANA W RAMACH WĘGERSKO-POLSKIEGO
PROGRAMU WSPÓŁPRACY POZARZĄDOWEJ

Z POLSKI W ŚWIAT

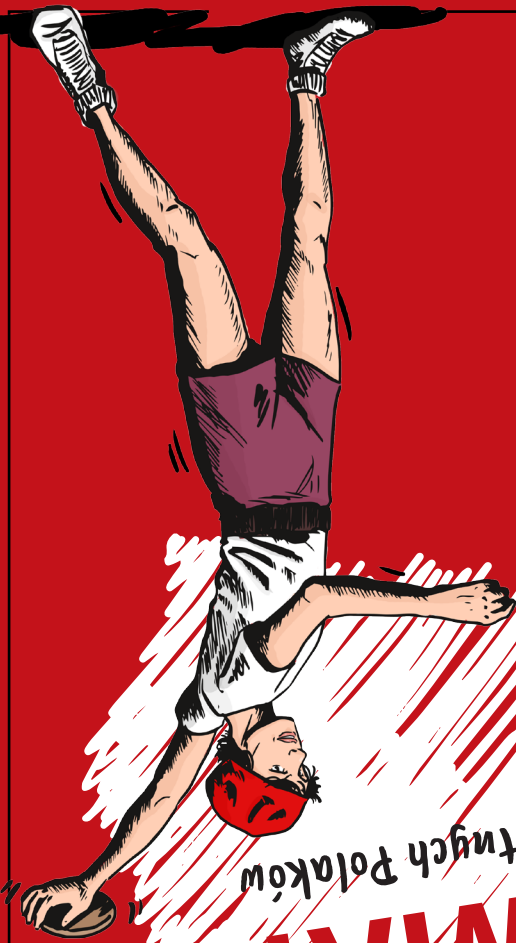
— historie wybitnych Polaków

read POLAND!

Readers poziom A2+

historie wybitnych Polaków

Z POLSKI W ŚWIAT

read POLAND!